

УДК 340

Ознамець Г. О.¹

¹старш. викл. НАВС(Київ)

ЛІНГВІСТИЧНІ ПОМИЛКИ В ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТАХ

Необхідність проведення лінгвістичного аналізу текстів юридичних документів впливає з вимог юридичної техніки, які передбачають створення досконалих за формою та структурою нормативно-правових та правозастосовних актів. Доречним є твердження А. В. Красницької, що останнім часом все більше уваги приділяється якості нормативно-правових актів. Порушень у цій сфері занадто багато, що пояснюється ігноруванням правил юридичної техніки [1, с. 12]. Будь-які відступи від правил-вимог юридичної техніки, формальної логіки, граматики дають підстави кваліфікувати їх як помилки правозастосування, що погіршують якість правових актів [2, с. 29]. У лінгвістиці помилка – це будь-яке невмотивоване порушення норм літературної мови в письмовому та усному мовленні.

Причиною появи лінгвістичної помилки є незнання відповідної норми літературної мови.

Поширеним негативним явищем у сфері мовного оформлення юридичних документів є калькування з російської мови. Зокрема, у документах уживається словосполучення «у певному приміщенні знаходяться розшукувані особи». Слово *знаходяться* є калькою з російського *находятся*. Доречнішим було б уживання слова *перебувати*: у приміщенні перебувають розшукувані особи. Російське словосполучення *принимать участие* перекладають як *приймати участь*, а треба *брати участь*. Також уживають *неблагополучна ситуація*, а треба *несприятлива ситуація*; *заложник* – слід *заручник* і т. д.

Частою помилкою в юридичному усному й писемному мовленні є неправильне вживання прийменників. Найбільше помилок виникає при використанні прийменника *по*. Особливо багато їх спостерігається при перекладі стійких прийменникових словосполучень з російської мови на українську, наприклад: *по факту вибуху* – *потрібно за фактом вибуху*; *по підозрі у вчиненні злочину* – *потрібно за підозрою у вчиненні злочину*; *по закону* – *потрібно за законом* і т. д.

Ми згодні з думкою, що є помилкою повторення визначення сутенерства у статті 303 Кримінального кодексу України, яке повторюється у самій назві статті, у частині 1 та в примітці 1 до статті. Наприклад, стаття називається “Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією”; у частині 1 зазначено, що “*Втягнення особи в заняття проституцією або примушування її до зайняття проституцією з використанням обману, шантажу чи уразливого стану цієї особи, або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, або сутенерство...*”. Також у пункті першому приміток до статті вказано, що під сутенерством у цій статті слід розуміти дії особи по забезпеченню заняття проституцією іншою особою. Як бачимо, поняття “сутенерство” вжито тричі, кожного разу в іншій формі. Вважаємо, що статтю доцільніше було б назвати “Сутенерство”, а його визначення надати один раз у частині першій цієї статті [3, с. 48-49].

Підсумовуючи, зазначимо, що мовностилістичні помилки є наслідком недотримання стилістичних, лексичних, граматичних та орфографічних норм сучасної української літературної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Красницька А. В. Правила-вимоги юридичної техніки щодо процесуальних актів кримінального судочинства. *Юриспруденція : теорія і практика*. 2009. № 1. С. 7–13.

2. Красницька А. В. Правозастосовні помилки у текстах процесуальних актів кримінального судочинства. *Судова апеляція*. 2009. № 1. С. 28–33.

З. Красницька А. В. Правотворчі помилки Кримінального кодексу України. *Українська мова в юриспруденції : стан, проблеми, перспективи* : тези доп. IX Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 22 листоп. 2013 р.). Київ : НАВС, 2013. 216 с.